AVİM Yorum • No: 2022 / 45 • Ekim 2022

METSAMOR NÜKLEER SANTRALİNİN YARATTIĞI TEHDİT KÜÇÜMSENİYOR MU?

Tutku DİLAVER

Analist

Ermenistanda Sovyetler döneminden bu yana hizmet veren 46 yıllık Metsamor Nükleer Enerji Santrali geçtiğimiz yıl geçirdiği kapsamlı yenileme döneminin ardından çalıştırılmaya devam ediyor. Uluslararası toplumdan gelen uyarılara, ABnin tavsiyelerine ve Türkiye ile Azerbaycanın itirazlarına rağmen çalışmaya devam eden santral geçtiğimiz günlerde Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (UAEA) Genel Müdürü Rafael Mariano Grossi tarafından ziyaret edildi.[1] Genel Müdür ziyareti esnasında Cumhurbaşkanı Vahagn Khachaturyan ve Başbakan Nikol Paşinyan başta olmak üzere, Dışişleri, Sağlık ve Altyapı Bakanlarıyla üst düzey temaslarda bulundu.

Ermenistan ziyareti sırasında Başbakan Paşinyanla görüşen Grossi şahsi Twitter hesabından yaptığı paylaşımında Ermenistanın nükleer gücü konusunda Başbakanın gelecekteki planlarına dair ilginç fikirleri olduğunu söyledi.[2] Daha sonra Ajansın sayfasından yapılan detaylı paylaşımdan Paşinyan ile Grossi arasında görüşülen konunun, bir reaktörü kapalı olduğu için tek reaktör ünitesiyle hizmet veren Metsamora üçüncü bir reaktör yapılması olduğu anlaşıldı.[3] Paşinyan ile görüşmesinin ardından Grossi Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan ile görüştü. Basına yansıyan detaylardan Mirzoyanın Metsamor Santralinin faaliyetiyle ilgili gereksiz spekülasyonlarda bulunulduğuna dair Grossiyi bilgilendirdiği öğrenildi.[4] UAEAnın resmi sayfasında yayınlanan habere göre Grossi, Metsamor Nükleer Santraline gerçekleştirdiği ziyarette gördüklerinden memnun kaldı. Geçen yıl UAEAnın gönderdiği denetim misyonuna atıfla Metsamorun güvenliği konusunda yapılan geliştirmelerden olumlu karşıladığı dile getirildi.[5]

Bu noktada geçtiğimiz yıl Ajansın gönderdiği misyonun hazırladığı raporu hatırlamakta fayda var. Keza geçen yıl kapsamlı şekilde bakıma alınan santrale dair hazırlanan raporda reaktör ve nükleer atık yönetimi hakkındaki düzenlemelerle ilgili önemli eksikliklerden bahsediliyordu. Dışişleri Bakanı Mirzoyanın iddiasının aksine raportörlerin saptadığı konuları spekülasyon olarak görmek pek mümkün değil. Söz konusu rapora göre 2018 yılında yapılan ilk değerlendirmelere göre santralin UAEA tarafından 30 yılın üzerinde hizmet süresi olan santrallere tavsiye ettiği proaktif tutumun benimsenmediği belirtiliyordu. Ayrıca Güvenlik Analizi Raporlarının yenilenmediği, sistematik bir güvenlik değerlendirme mekanizması olmadığı, eskimeye karşı uzun süreli işletimi destekleyecek

kapsamlı bir yönetim planı olmadığı gibi pek çok eksikten bahsedilmişti.[6]

2021 yılında yapılan geniş çaplı modernizasyon çalışmalarını 2018deki bu saptamalara göre değerlendiren ikinci heyet daha önce saptanan 15e yakın sorunlu alandan sadece 2sinin tamamen çözüldüğünü geri kalan sorunların ise bir kısmının belli ölçüde bir kısmının ise yetersiz düzeyde ele alındığını saptıyordu. En önemlisi mekanik, elektronik sistemlerin ve ölçme ve değerlendirme ekipmanlarının eskimeye bağlı olarak değerlendirilmeleri gerekliliğine vurgu yapılıyordu. Ayrıca hala sistematik bir değerlendirme mekanizması kurulmadığı, çevrenin korunması konusuna da dikkat edilmesinin gerekliliğine dikkat çekiliyordu.[7]

Neredeyse 50 yıllık bir Nükleer Santral açısından Ajans raportörlerinin tespitleri oldukça önemli. Zira Çernobil Faciası gibi facialarn önüne geçebilmek adına nükleer santrallerin tüm sistemlerinin güncel ve modern tutulması, düzenli geliştirmeler yapılması oldukça önemli. Metsamor santralinde yapılan geniş çaplı modernizasyona rağmen geçen yıl yapılan ilk değerlendirmelerde Santralin mevcut sorunlarının çok az bir kısmının çözülebildiği anlaşılıyor. Grossinin ziyareti esnasında hangi gelişmelere bağlı olarak gördüklerinden memnun kaldığı ancak bir sonraki izleme raporu ile anlaşılabilecek. Ancak Genel Müdürü tarafından çizilen olumlu tablonun aksine Santralin sorunlarının tamamının çözülmüş olması ise pek mümkün görünmüyor. Ajans raportörlerinin saptadıkları hususlardan yola çıkarak geçmişteki acı tecrübeleri hatırlamak ve oluşabilecek potansiyel kazalara karşı toplumu uyarmayı ise spekülasyon olarak değerlendirmemek gerekiyor.

[1] IAEA Director General Visits Armenia: Discusses Nuclear Energy and Cancer Care, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, 6 Ekim 2022, https://www.iaea.org/newscenter/news/iaea-director-general-visits-armenia-discusses-nuclear-energy-and-cancer-care.

[2] IAEA Head Grossi Visiting Armenia To Discuss Nuclear Safety With Prime Minister, Urdu Point, 4 Ekim 2022, https://www.urdupoint.com/en/world/iaea-head-grossi-visiting-armenia-to-discuss-1572973.html

[3] IAEA Director General Visits Armenia: Discusses Nuclear Energy and Cancer Care, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, 6 Ekim 2022, https://www.iaea.org/newscenter/news/iaea-director-general-visits-armenia-discusses-nuclear-energy-and-cancer-care.

[4] At meeting with IAEA Director General, Armenian FM touches upon unnecessary speculations over operation of Metsamor NPP, ArmenPress, 4 Ekim 2022, https://armenpress.am/eng/news/1094068/.

[5] At meeting with IAEA Director General, Armenian FM touches upon unnecessary

speculations over operation of Metsamor NPP, ArmenPress, 4 Ekim 2022, https://armenpress.am/eng/news/1094068/.

[6] EXECUTIVE SUMMARY, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, https://www.iaea.org/sites/default/files/documents/review-missions/39_armenian_salto_fu_executive_summary.pdf.

[7] EXECUTIVE SUMMARY, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, https://www.iaea.org/sites/default/files/documents/review-missions/39_armenian_salto_fu_executive_summary.pdf.

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "METSAMOR NÜKLEER SANTRALİNİN YARATTIĞI TEHDİT KÜÇÜMSENİYOR MU?". Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No:2022 / 45. Ekim 27. Erişim Ekim 30, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/METSAMOR-NUKLEER-SANTRALININ-YARATTIGI-TEHDIT-KUCUMSENIYOR-MU

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır